

SÍLA VEŘEJNOSTI V PRAXI

Když ochraně lesů pomáhá česká a norská veřejnost

Úvod

Dostává se vám do rukou publikace, v níž najdete tipy, jak postupovat, když chcete ve svém okolí aktivně přispívat k ochraně čistého a zdravého. Pro takovou práci je velmi důležitý rozvoj odpovědné, silné a sebevědomé občanské společnosti.

Organizace, které působí v celém státě, jako je třeba norský Naturvernforbundet nebo české Hnutí DUHA, se ne vždy dokážou zapojit do řešení lokálních problémů tak rychle, jak to umějí místní lidé. Proto je pro dobré fungování občanské společnosti nezastupitelná role pestré směsice spolků, iniciativ i jednotlivců, kteří přispívají k rozvoji své obce či regionu. Šlapou na paty politikům, úředníkům a průmyslu, pomáhají hledat řešení nebo poukazují na kvalitu života a zesilují tolik potřebný názor veřejnosti. Zajišťují, že se veřejný zájem nestane obětí byrokracie, politických konfliktů či komerčních tlaků. V řadě českých měst i obcí pomáhají různé spolky při organizování společenského života, zvelebování okolí a rozvoji: sázejí stromy, opravují památky nebo se podílejí na tvorbě územních plánů. Jinde vystupují proti projektům, které by způsobily znečištění či devastaci krajiny, jako jsou velkolomy nebo továrny se zastaralými technologiemi.

Za většinou úspěchů obou jmenovaných organizací (a že se toho povedlo hodně) stálo zapojení

dalších občanských iniciativ, stovek, tisíců i desetitisíce lidí. Je důležité ukázat, že vaše organizace není jen malá parta dobrovolníků či zaměstnanců, ale že prosazuje názor mnoha občanů. Lidé si často myslí, že svým zapojením nic nedokážou. Možná si říkají: je to jen jeden dopis... pár vět na předvolební schůzi... jedna návštěva. Jenže mnoho návrhů bylo prosazeno právě díky spoustě lidí, kteří poslali „jen“ jeden dopis. Dohromady jich byly stovky.

Popsané příklady jsou spíše kompletní příběhy kauz, kdy ekologické organizace použily celou řadu postupů, aby pomohly ochraně přírody. Mají být především inspirací, co všechno je možné podniknout k dosažení daného cíle, a nabídnout možnosti, ze kterých si vyberete to, co může nejlépe fungovat ve vašich podmínkách.

Hnutí DUHA a Naturvernforbundet spolupracují několik let. Vzájemné sdílení zkušeností nám bylo a je studnicí dobrých nápadů i podnětů. Rádi bychom se o své znalosti a zkušenosti podělili i s vámi. Věříme, že vás bude inspirovat pár českých a norských příkladů z praxe, kdy se díky zapojení veřejnosti podařilo pohnout s byrokracií a dosáhnout pozitivní změny.

Naturvernforbundet – Friends of the Earth Norway je nejstarší norská ekologická organizace. Vznikla v roce 1914. Má více než 20 000 členů a zhruba 100 místních skupin po celé zemi, které řeší otázky ochrany přírody na lokální i globální úrovni. Hlavním cílem Naturvernforbundet je ochrana přírody a životního prostředí tak, aby lidská činnost nepřekračovala únosné meze naší planety. Zabývá se širokou škálou problémů v oblasti ochrany přírody, změny klimatu, energetiky a dopravy. Její vizí je společnost, v níž je rozmanitost života zachována pro budoucí generace a hodnota přírody je základem lidského respektu k životu i krajině.

Hnutí DUHA – Friends of the Earth Czech Republic vzniklo v roce 1989. Přední česká ekologická

organizace s úspěchem prosazuje ekologická řešení podporující zdravé a čisté prostředí pro život občanů ČR. Navrhuje konkrétní opatření, jež snižují znečištění vzduchu a vody, pomáhají omezit množství odpadu, chránit krajinu nebo zbavit potraviny toxických látek. Experti Hnutí DUHA jednají s úřady a politiky, navrhují zlepšení zákonů, kontrolují průmyslové firmy, pomáhají lidem a nabízejí jim tipy, jak mohou každodenním rozhodováním a svými nákupy přispívat ke zlepšení životního prostředí i šetřit svou peněženku. Podílejí se i na vzdělávání a výzkumu, informují novináře a spolupracují s obcemi. Hnutí DUHA působí celostátně, v jednotlivých městech a krajích i na mezinárodní úrovni. Je českým zástupcem Friends of the Earth International, největšího světového sdružení ekologických organizací.

Český příklad: zapojení veřejnosti do debaty o schválení/odmítnutí zákona o NP Šumava

Kontext

Národní park Šumava – český (a mnohem větší) protějšek národního parku Bavorský les – je jedním z klíčových míst pro ochranu biodiverzity ve střední Evropě. Mezinárodní unie ochrany přírody (anglicky International Union for Conservation of Nature neboli IUCN) uvádí, že jde o „část nejrozlehlejší, nejlépe chráněné a druhově nejbohatší lesnaté oblasti ve střední Evropě“. Žije tu mnoho ohrožených druhů včetně tetřeva hlušce (jediná životaschopná populace v ČR), rysa, losa či puštica bělavého. Světově významné rozsáhlé komplexy rašeliníšť, podmáčených lesů a mokřadů jsou pod ochranou Ramsarské konvence. Šumava je nejlepší příležitostí pro obnovu divočiny na velké ploše ve střední Evropě, což je důležité i z hlediska adaptace druhů (wildlife) na klimatické změny.

Národní park Šumava byl v roce 2014 ohrožen návrhem zákona o NP Šumava, který předložila skupina senátorů. Navrhovali mimo jiné:

- Zmenšit území aktuálně ponechané přírodě z 30 % na 23 % rozlohy národního parku Šumava.
- Snížit cíle, podle kterých mělo být v roce 2030 ponecháno přírodě 50 % plochy národního parku (z plánu péče schváleného v roce 2000), na pouhých 35 %.

- Dát developerským projektům v národním parku stejnou váhu jako ochraně přírody a na 2/3 rozlohy NP snížit regulaci stavební činnosti. Radikální změna by většinu parku otevřela další zástavbě, třeba i apartmánovými sídlišti, hotely či rekreačními středisky včetně projektů nových sjezdovek, lanovek nebo golfových hřišť.
- Převodem pozemků do třetí zóny ochrany přírody otevřít cestu k výstavbě lanovky a sjezdovky v jižní části národního parku a k zástavbě krajiny kolem obcí. Pozemky zde už dopředu skupili spekulanti s pozemky, realitní kanceláře, stavební firmy a osoby blízké některým politikům.
- Otevřít nové cesty do jádrového území tetřeva hlušce, což by vedlo k ohrožení celé jeho populace.

V první fázi získala skupina senátorů pro svůj návrh drtivou většinu Senátu. Námitky ochránců přírody a vědců senátoři vůbec nebrali v potaz a poslali návrh ke schválení do Poslanecké sněmovny (dolní komora Parlamentu ČR). Bylo zřejmé, že v situaci, kdy za návrhem stojí vlivní lidé, kteří investovali peníze do pozemků, nestačí k přesvědčení poslanců precizní argumentace odborných pracovišť a nevládních ekologických organizací. Jedinou možností, jak likvidační návrh zastavit, bylo, aby se za přírodu v NP Šumava hlasitě postavila široká veřejnost.

Hnutí DUHA – Friends of the Earth Czech Republic proto začalo vybízet veřejnost k činu. Výhodou bylo, že šumavský národní park je v České republice velmi populární. Ročně jej navštíví skoro dva miliony návštěvníků. Ti byli také hlavní cílovou skupinou obyvatel, kterou se organizace snažila aktivně zapojit do legislativního procesu.

Díky předchozí práci byly postoje návštěvníků parku známé. Už od roku 2007 totiž ekologická organizace mívá na nejnavštěvovanějším místě národního parku informační stánek, kde dobrovolníci poskytují informace turistům a kde turisté mohli vyplnit anketu, jež zjišťovala jejich názory. Návštěvníci, kteří měli zájem pomoci ochraně přírody, zde také měli možnost zanechat své kontaktní údaje. Výsledky anket například ukázaly, že 63 % z celkových 3916 respondentů vnímá národní parky jako území, kde má člověk na významné ploše ponechat přírodu bez lidského zásahu. Předpoklad, že u těchto lidí lze hledat podporu, se potvrdil.

Způsoby zapojení veřejnosti do legislativního procesu

Předchozí práce s veřejností naznačovala, že míra jejího zapojení může být velmi různá. Většinu lidí, kteří se chtějí zapojit, limitují jejich časové možnosti. Bylo proto potřeba připravit širokou škálu aktivit, jejichž prostřednictvím se zúčastní jak lidé, kteří mohou věnovat jen několik minut svého času, tak ti, kteří budou chtít věnovat práci pro Šumavu poměrně velkou část svého volna. Hlavní způsoby zapojení veřejnosti byly tři: petice zákonodárcům, osobní dopisy poslancům a osobní návštěvy poslanců. Od počátku bylo patrné, že účinnost jednotlivých způsobů zapojení veřejnosti bude rozdílná.

Petice

Petice Za dobrý zákon o NP Šumava obsahovala tři klíčové požadavky na ochranu přírodního bohatství Šumavy:

- Prioritu musí mít ochrana přírody před ostatními způsoby využití krajiny.
- Třetina národního parku má být ponechána přírodě ihned a do roku 2030 se má rozšířit území divočiny na polovinu národního parku.
- Musí se omezit další zástavba krajiny.

Prostřednictvím petice mohli lidé v průběhu pár minut podpořit tyto požadavky na zákonodárce. Petice byla zveřejněna nejen na webu Hnutí DUHA (<http://www.hnutiduha.cz/petice>), ale dobrovolníci organizovali i sbírání podpisů na petičních stáncích jak přímo v NP Šumava, tak ve větších městech a na hudebních

festivalech. Právě do aktivního sbírání podpisů se zapojili lidé, kteří byli ochotni věnovat pomocí Šumavě velkou část svého volného času.

Nejefektivnější byl pro sbírání podpisů petiční stánek v Praze. Vznikl z iniciativy dobrovolníků a celý jeho provoz stál na jejich zapojení. Fungoval minimálně jeden den v týdnu a kromě sběru podpisů měl kolemjdoucí také informovat. Sice ne každý, kdo se u stánku zastavil, petici podepsal, ale každý měl možnost dozvědět se o problematice schvalování zákona o NP Šumava. Proč byl stánek tak úspěšný? V Praze je největší koncentrace lidí a stánek byl vybaven i názornými velkoformátovými fotografiemi a bannery s citacemi politiků, které upozorňovaly na akutní ohrožení národního parku.

Petici podepsala také dlouhá řada známých osobností veřejného života – herci, zpěváci, hudebníci, sportovci a další. Mnozí z nich s žádostí o podpis oslovili své příznivce například na Facebooku, což rozšířilo možnosti oslovení veřejnosti. Herec a mim Boris Hybner se zapojil mezi dobrovolníky a osobně pomáhal i na petičním stánku. Skupina populárních hudebních kapel pak uspořádala šňůru speciálních koncertů pro šumavskou divočinu, na kterých hudebníci oslovovali své příznivce a vyzvali je k podpisu petice a osobnímu angažování pro ochranu NP Šumava. Pro své příznivce uspořádali i exkurzi do šumavské divočiny.

Parlamentu ČR odevzdalo Hnutí DUHA přes 43 000 podpisů pod petici Za dobrý zákon

o NP Šumava. Petice měla na vlastní projednání zákona trojí efekt:

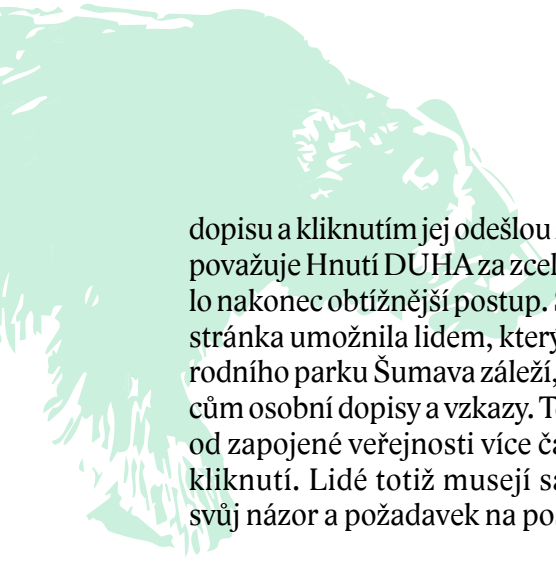
- Zájem médií – informaci o předání petice i poměrně vysokém počtu podpisů se podařilo dostat k poslancům prostřednictvím médií.
- Petice byla projednána Petičním výborem Parlamentu ČR, z něhož vzešla zpráva pro ostatní poslance. Na projednání mohli vystoupit i zástupci signatářů.
- Především se ale téma díky petičnímu stánku a přímé komunikaci s lidmi dostalo k veřejnosti. Při diskuzi s dobrovolníky na petičním stánku mnoho signatářů projevilo zájem pomoci národnímu parku Šumava více než jen podpisem a bylo s nimi možné domluvit konkrétní podobu jejich dalšího zapojení (dopisy poslancům, návštěvy poslanců – viz níže).

Výsledkem bylo, že petice byla několikrát přímo zmíněna i ve vystoupeních poslanců jako argument během rozhodující diskuze o zamítnutí likvidačního návrhu zákona.

Osobní dopisy poslancům

Efektivnější než petice je přímé oslovení poslanců dopisem. Jak nejlépe může veřejnost oslovit poslance? Z předběžných konzultací přímo s poslanci vyplynulo, že vnímají velmi negativně, když jsou zavaleni velkým množstvím dopisů s identickým textem, které jim zahltí e-mailové schránky. Takové akce označili někteří z nich dokonce za kontraproduktivní. Přestože i takovouto formu oslovení zákonodárců veřejností, kdy se lidé přihlásí svým podpisem k textu

dopisu a kliknutím jej odešlou z webové stránky, považuje Hnutí DUHA za zcela legitimní, zvolilo nakonec obtížnější postup. Speciální webová stránka umožnila lidem, kterým na přírodě národního parku Šumava záleží, aby psali poslancům osobní dopisy a vzkazy. To ovšem vyžaduje od zapojené veřejnosti více času než jen jedno kliknutí. Lidé totiž musejí sami zformulovat svůj názor a požadavek na poslance.

Výzvu veřejnosti s odkazem na „dopisovou“ webovou stránku (<http://www.hnutiduha.cz/srdce>) šířili pracovníci i dobrovolníci ekologické organizace pomocí facebookové kampaně, e-mailovými nástroji a prostřednictvím aktivních občanů, kteří se dříve přihlásili k pomoci na informačních nebo petičních stáncích. Akci podpořila také paralelně probíhající mediální kampaň, díky níž se veřejnost dozvěděla jiným způsobem o ohrožení, které národnímu parku Šumava hrozí.

Tento způsob zapojení veřejnosti byl velmi úspěšný. Poslanci byli zavaleni osobními dopisy. Ze zpětné vazby od některých z nich vyplynulo,

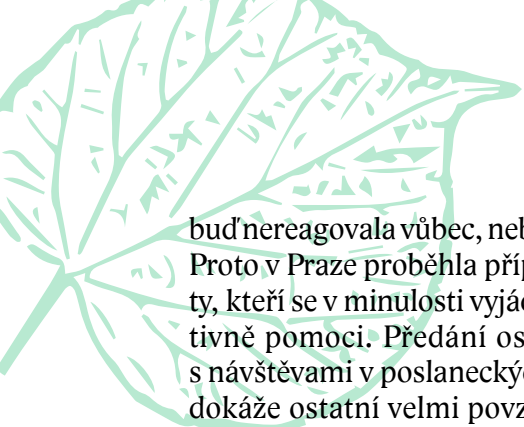
že každý obdržel e-mailem téměř 1000 osobních dopisů a vzkazů. Množství dopisů se také stalo předmětem diskuze během rozhodující debaty o zamítnutí likvidačního návrhu zákona. Poslanci se tak přesvědčili, jak moc veřejnosti na ochraně přírody v NP Šumava záleží.

Osobní návštěvy poslanců

Nejefektivnější způsob zapojení veřejnosti do legislativního procesu jsou pak osobní návštěvy poslanců. Tímto způsobem mohou lidé, tedy voliči, dát nejdůrazněji najevo svůj názor a předložit argumenty v rozsahu, ve kterém by se jinak k většině poslanců nedostaly (delší materiály zasláné poštou většina poslanců nečte). Vhodné je ovšem zájemce, kteří chtějí osobně za poslanci jít, předem připravit.

Především je třeba překonat značný ostych lidí jít za svým poslancem, dodat lidem odvahu a vysvětlit jim smysluplnost takové návštěvy. Veřejnost si většinou myslí, že s politiky není kloudná řeč, že se o její názory ani nezajímají. Opak je pravdou. Poslanci i senátoři se rádi dozvědí, co si myslíme, co chceme a o co nám jde. Potřebují to ke své práci. Mnoho politiků má dokonce ve zvyku shánět si svoje vlastní informace – chtějí pak totiž v parlamentu ukázat, že vědí něco jiného než příslušný ministr. Politici vědí, že na jednoho odvážlivce, který za nimi přijde, připadají tisíce lidí se stejným názorem. Proto si každou návštěvu dobře zapamatují.

Na výzvy „zajděte za svým poslancem“, zasláné e-mailem nebo přes Facebook, veřejnost

buď nereagovala vůbec, nebo jen v mizivé míře. Proto v Praze proběhla přípravná schůzka pro ty, kteří se v minulosti vyjádřili, že by chtěli aktivně pomoci. Předání osobních zkušeností s návštěvami v poslaneckých kancelářích totiž dokáže ostatní velmi povzbudit. Zájemci tak mohli slyšet pocity lidí z běžné veřejnosti, kteří už podobnou návštěvu absolvovali. Díky této schůzce se většina jejích účastníků rozhodla, že své poslance nebo poslance příslušných parlamentních výborů – Výboru pro životní prostředí a Výboru zemědělského – navštíví. Někteří se vydali i za dalšími poslanci strany, kterou předtím volili. Zároveň účastníci schůzky založili skupinu, ve které sdíleli své poznatky a zkušenosti z jednotlivých návštěv.

Bohužel se iniciativa vzešlá ze schůzky zájemců převážně z Prahy nerozšířila do dalších míst.

Poslanci zvolení v Praze tak absolvovali více schůzek s lidmi, kteří do NP Šumava jezdí a kterým na ochraně přírody záleží, zatímco poslance z jiných volebních obvodů (až na výjimky) nikdo nenavštívil. Do budoucna je třeba zamyslet se nad tím, jak tuto aktivitu rozšířit i na zbylá území republiky.

Díky výše uvedeným postupům, které vedly k masivnímu zapojení veřejnosti, zamítla Poslanecká sněmovna drtivou většinou likvidační návrh senátorů hned v prvním čtení. Zásadní roli v tom sehrálo obrovské množství osobních dopisů, které poslanci obdrželi, a paralelní mediální kampaň. Tento výsledek by ovšem nebyl možný bez podpůrných aktivit, jakými byly například petice a koncerty pro šumavskou divočinu.

Norský příklad: divoká devadesátá léta

Kontext

Start ochrany lesů v Norsku byl velmi slibný. Vždyť na začátku 20. století (1914) začali v Norsku vznikat první lesní rezervace. Tím to ale na dlouhou dobu skončilo. Vědci i občanské organizace desítky let požadovali rozšíření chráněných lesních oblastí, ale to se dělo jen velmi pomalu a neochotně.

V devadesátých letech minulého století došlo k výraznému posunu vnímání ochrany norských lesů, a to jak v lesnických, tak v politických kruzích. Odráží to i plán přijatý v roce 1996, kterým se norská vláda zavázala rozšířit chráněná území (to znamená území bez těžby) v jehličnatých produktivních lesích z původních 45 km² na 120 km². Co stálo za takovým pohnutím myslí? Především aktivita občanů.

Občanská neposlušnost a lesní hlídky

V roce 1990 byla v Norsku chráněna pouze 0,2% produktivních lesů. V tomtéž roce ale nastal zlom a zoufalá občanská sdružení se rozhodla ignoraci veřejných orgánů přemoci občanskou neposlušností. V roce 1992 občanské blokády zastavily kácení v území, která byla z přírodovědného hlediska nejcennější. Přestože kácení ustalo, vypjatá situace přetrvávala. V lesích dál zůstávaly „lesní hlídky“, dobrovolné monitorovací týmy a jednotlivci, připravení v případě nutnosti svolat další nenásilnou blokádu. Mezi

„hlídkáři“ byli především lidé z organizace Friends of the Earth Norway. Aby o sobě dali vědět, používali pozornost médií, kterou získali i díky předešlým blokádám. V mediálních výstupech pak obvykle nezapomněli zdůraznit svou odhodlanost přistoupit k další blokáde, pokud by to situace vyžadovala. V nejvypjatějších chvílích monitorovali 13 nejcennějších území, v kterých měly dřevařské firmy zájem těžít. Těžaři měli pocit, že se v lesích pohybují stovky lidí kontrolujících legálnost a oprávněnost jejich lesních zásahů. To je donutilo přistoupit k debatě.

Označování dříví a tlak zákazníků

Po více než 20 let byly hlavní strategií ekologických organizací a občanských iniciativ aktivní protesty (blokády), dopisy s výzvami a další činnosti mířené proti průmyslu nebo vládě. V devadesátých letech vznikla nová a úspěšná strategie, jejímž cílem se stalo informování spotřebitelů. V demokracii mají spotřebitelé obrovskou sílu, zvláště pokud jsou informováni a organizováni.

V hospodářském lese se stromy těží v mladém věku, nikdy nezestárnou. Mnoho ohrožených druhů však pro svůj vývoj a život potřebuje právě staré, odumírající nebo mrtvé stromy. V Norsku je pouze 15% z produktivního lesa starší než 120 let. I v těchto pralesovitých zbytcích bylo kácení legální, bez nutnosti žádat o speciální povolení.

Dobrovolní ochránci proto začali označovat dříví z těchto pralesů, aby jejich kupci nemohli tvrdit, že nevědí, odkud toto dříví pochází. V roce 1996 navíc vznikl rozsáhlý katalog, který ukazoval, kde v Norsku jsou staré pralesy vhodné k ochraně přírody. Tento katalog byl rozeslán všem společnostem obchodujícím se dřevem zároveň s výzvou, aby neodebíraly dřevo z těchto oblastí. Dobrovolníci navštívili i největší evropské odběratele surovin ze dřeva a představili jim norské pralesy, u kterých stále přetrvávala snaha těžít a vyvážet dříví. Tyto papírenské společnosti slíbily, že suroviny z těchto oblastí odebírat nebudou.

Na popud této akce musel Norske Skog (největší světový výrobce novinového papíru) řešit reálně hrozící zrušení objednávek od jednoho z největších zákazníků – německého vydavatelství Axel Springer Verlag. V Německu v té době panovala velká obava veřejnosti ze ztráty biologické rozmanitosti. Vydavatelství Springer Verlag se proto obávalo výrazného úbytku zákazníků, pokud by na takovou výzvu neodpovědělo, a požadovalo po svých norských dodavatelích papíru důkazy, že se nejedná o produkty z pralesů, které by měly být chráněny. Ve svých požadavcích šlo dokonce ještě dál a ptalo se dodavatelů, co dělají pro ochranu lesů a ohrožených lesních druhů. Papírny Norske Skog nejprve na dopisy od Springleru reagovaly hněvem obráceným k ochráncům přírody a obviňovaly je z vlastizrady. Nicméně nakonec musely připustit, že norské lesnické postupy by měly být lepší. Vedení papíren došlo, že bude muset změnit přístup, pokud chce uklidnit své

odběratele. Přistoupilo na debatu o zavedení udržitelného hospodaření v lesích a rozšíření oblastí bez těžby. Výsledkem bylo přijetí plánu na rozšíření lesního chráněného území a zavedení povinnosti žádat o povolení k těžbě v biologicky hodnotných lesích. Tato kampaň se stala milníkem v historii ochrany norských lesů.

Dobrovolná ochrana lesů v Norsku

Ochrana lesů v Norsku se především v 90. letech stala kontroverzním tématem. Možná dokonce i konfliktním. Přestože organizace a dobrovolníci dosáhli pozitivních změn v záklonech, praktická ochrana lesů pokulhávala. Vyjednávání mezi vlastníky lesů, vládou a ochránci přírody nevedlo k velkému posunu. Změnu přinesla až poslední léta a projekt takzvané dobrovolné ochrany lesů.

Na rozdíl od České republiky vlastní většinu lesů v Norsku, podobně jako v ostatních západních evropských státech, drobní soukromí vlastníci. Na jejich přesvědčení a vůli chránit přírodu tedy do značné míry stojí osud norských lesů.

Od roku 2000 je v Norsku většina nových chráněných lesních území vyhlášena právě na základě dobrovolné ochrany. A jak program dobrovolné ochrany probíhá? Majitel lesa se rozhodne, že by část svých pozemků rád poskytl pro ochranu přírody. Následuje státní expertní posouzení, které vyhodnotí, jestli jsou právě jeho pozemky dostatečně biologicky cenné a pro stát z hlediska ochrany přírody zajímavé. Poté přijde vyjednávání guvernéra kraje s vlastníkem lesa, jež vede

(nebo také nevede) k dohodě na jednorázovém odškodnění, kterou stát vlastníkovi nabídne.

Podmínkou dohody je, že vlastník se vzdá veškerých práv na těžbu ve svém lese, a to na neomezenou dobu, přičemž ale stále zůstává vlastníkem. I v ostatních skandinávských zemích funguje podobný program. Ten norský je ale unikátní právě v podmínce neomezeně dlouhé doby. Vlastník se tak vzdává hospodaření nejen sám za sebe, ale i za své děti a jejich potomky. Tato podmínka samozřejmě vede k tomu, že o program dobrovolné ochrany má zájem méně vlastníků, na druhou stranu je to však podmínka nepostradatelná pro ochranu přírody.

I při konzervativním přístupu k výběru chráněných oblastí, kdy stát rozhodne, která území budou vyhlášena za chráněná, se majitelům pozemků vyplácí kompenzace. Zásadním rozdílem u obou přístupů je začátek celého procesu. První krok je u dobrovolné ochrany na vlastníkově lesa – záleží na něm, zda se rozhodne svoji půdu poskytnout k ochraně přírody, nebo ne. Je spravedlivé poznamenat, že kompenzace vyplácené v programu dobrovolné ochrany jsou o něco vyšší než kompenzace vyplácené konzervativním procesem podle norského lesního zákona. Na druhou stranu při klasickém, úřednickém, někdo by řekl až „násilném“ vyhlášení chráněných území často docházelo k vleklým soudním sporům, a stát tedy nakonec získání lesů tímto způsobem stojí v součtu více.

V Norsku je nemalé množství vlastníků, kteří ve skutečnosti nejsou příliš motivovaní ve svém lese hospodařit. Les například zdědili a k lesnictví nemají vztah. Zvláště pro takové majitele představuje dobrovolný program dobrou příležitost, jak svůj les zhodnotit. Jejich motivací pak často nebývá pouze finanční zisk, ale svůj čin vnímají i jako službu společnosti.

Program dobrovolné ochrany lesů změnil v Norsku postoj k ochraně přírody. Vláda má nyní možnost, aby toho využila a zlepšila ochranu lesů bez větších konfliktů. Všichni, včetně Asociace majitelů lesů, se rázem shodují, že zvětšení bezzásahových lesních území v Norsku je krok správným směrem. List čekatelů na zařazení jejich půdy do programu je dlouhý. Největší překážkou je v současnosti nedostatek peněz ve státním rozpočtu vyčleněný pro ochranu přírody. V roce 2015 byla tato částka oproti roku předešlému méně než poloviční.

„Člověk je tvor společenský a občanská společnost mu umožňuje svobodně se sdružovat s jinými, a tudíž tvořivěji či autentičtěji žít. Zároveň významně přispívá ke stabilitě státu. Je to totiž, mimo jiné, nejlepší obrana proti každému pokusu uzurpovat moc...“

citát Václava Havla z proslovu v roce 1999

Norsko je považováno za nejdemokratičtější zemi světa. Jak je ale i na uvedených příkladech vidět, demokracii vytvářejí občané, lidé. Bez jejich aktivního zapojení nikdy nebude fungovat správně. Úloha a z velké části i možnosti

občanské veřejnosti podílet se na vytváření společnosti se v Česku a Norsku neliší. Pokud má veřejnost pocit, že jsou její zájmy v ohrožení, má plné právo se za ně postavit. Snad vám budou uvedené příklady inspirací.

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci EHP fondů.
www.fondnno.cz a www.eeagrants.cz

Vydalo Hnutí DUHA, únor 2016

Autoři textu: Gjermund Andersen, Jaromír Bláha, Jana Hrdličková, Eliška Vozníková, Vratislav Vozník

Autoři fotografií: Markéta Jedličková, Jiří Beneš, Libor Štěřba

Hnutí DUHA, Údolní 33, 602 00 Brno, info@hnutiduha.cz, www.hnutiduha.cz

Další úspěch může být náš společný

V naší práci dosahujeme úspěchů i díky pomoci lidí, jako jste vy. Zkuste to ještě dnes zde: darce.hnutiduha.cz.
Děkujeme!

Hnutí DUHA prosazuje zdravé prostředí pro život, pestrou přírodu a chytrou ekonomiku. Dokážeme rozhýbat politiky a úřady, jednáme s firmami a pomáháme domácnostem. Našich výsledků bychom nedosáhli bez podpory tisíců lidí.